

EGZAMIN MATURALNY OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015

HISTORIA SZTUKI POZIOM ROZSZERZONY

**ROZWIĄZANIA ZADAŃ I SCHEMATY PUNKTOWANIA
(A1, A2, A3, A4, A7)**

GRUDZIEŃ 2014

Zadanie 1. (0–6)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.3) Zdający rozpoznaje dzieła różnych epok, stylów oraz kierunków sztuk plastycznych, potrafi umiejscowić je w czasie i w przestrzeni geograficznej.

Poprawna odpowiedź:

A.

- a) Kościół św. Andrzeja/Kościół Klarysek
- b) Kraków
- c) romanizm

B.

- a) Kościół Sakramentek/Kościół św. Kazimierza
- b) Warszawa
- c) barok

C.

- a) Katedra/Kościół św. Jana Chrzciciela
- b) Wrocław
- c) gotyk

D.

- a) Kaplica/Kaplica Najświętszego Serca Jezusa
- b) Jaszczurówka/Zakopane
- c) zakopiański/witkiewiczowski/narodowy

Schemat punktowania:

- 6 pkt – za podanie 12 poprawnych informacji
- 5 pkt – za podanie 11–10 poprawnych informacji
- 4 pkt – za podanie 9–8 poprawnych informacji
- 3 pkt – za podanie 7–6 poprawnych informacji
- 2 pkt – za podanie 5–4 poprawnych informacji
- 1 pkt – za podanie 3–2 poprawnych informacji
- 0 pkt – za podanie 1–0 poprawnych informacji

Zadanie 2. (0–4)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.4) Zdający przyporządkowuje twórczość poszczególnych artystów do stylów i kierunków, w obrębie których tworzyli.
---	--

Poprawna odpowiedź:

- 1. pop-art
- 2. hiperrealizm/fotorealizm
- 3. nowy realizm/Nouveau Réalisme/akcjonizm/neo dada
- 4. op-art
- 5. neofiguracja/nowa figuracja

Schemat punktowania:

- 4 pkt – za podanie 5 poprawnych informacji
 3 pkt – za podanie 4 poprawnych informacji
 2 pkt – za podanie 3 poprawnych informacji
 1 pkt – za podanie 2 poprawnych informacji
 0 pkt – za podanie 1–0 poprawnych informacji

Zadanie 3. (0–2)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.4) Zdający przyporządkowuje twórczość poszczególnych artystów do stylów i kierunków, w obrębie których tworzyli.
---	--

Poprawna odpowiedź:

Dzieło	Chronologia	Autor dzieł
Nenufary	3	Monet
Wschód Słońca. Impresja	1	
Katedra w Rouen	2	

Schemat punktowania:

- 2 pkt – za podanie poprawnej chronologii i nazwiska autora
 1 pkt – za podanie poprawnej chronologii lub nazwiska autora
 0 pkt – za błędne uzupełnienie tabeli lub brak odpowiedzi

Zadanie 4. (0–4)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.7) Zdający wiąże dzieło z miejscem, w którym się znajduje (muzea, galerie, kościoły, miasta).
---	---

Poprawna odpowiedź:

- Katedra Wawelska/Katedra krakowska/Kościół św. Stanisława i św. Wacława
Stwosz/Stoss
- Rubens
- Ołtarz Gandawski/Ołtarz Baranka Mistycznego
- Mehoffer

Schemat punktowania:

- 4 pkt – za podanie 5 poprawnych informacji
 3 pkt – za podanie 4 poprawnych informacji
 2 pkt – za podanie 3 poprawnych informacji
 1 pkt – za podanie 2 poprawnych informacji
 0 pkt – za podanie 1–0 poprawnych informacji

Zadanie 5. (0–3)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.6) Zdający identyfikuje dzieła na podstawie charakterystycznych środków warsztatowych i formalnych oraz przyporządkowuje je właściwym autorom (w tym zna plany i układy przestrzenne dzieł architektury najbardziej charakterystycznych dla danego stylu i kręgu kulturowego).
---	--

Poprawna odpowiedź:

- A gotyk
B renesans
C barok/rokoko
D romanizm

Schemat punktowania:

- 3 pkt – za 4 poprawne informacje
2 pkt – za 3 poprawne informacje
1 pkt – za 2 poprawne informacje
0 pkt – za 1–0 poprawnych odpowiedzi

Zadanie 6. (0–1)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.7) Zdający wiąże dzieło z miejscem, w którym się znajduje (muzea, galerie, kościoły, miasta).
---	---

Poprawna odpowiedź:

Prado, Madryt

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za 2 poprawne odpowiedzi
0 pkt – za 1–0 poprawnych odpowiedzi

Zadanie 7. (0–2)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.9) Zdający wymienia dawne i współczesne dyscypliny artystyczne oraz potrafi wskazać dzieła współczesne, które wymykają się klasyfikacjom.
---	---

Poprawna odpowiedź:

C., E.

Schemat punktowania:

- 2 pkt – za podkreślenie 2 poprawnych informacji
1 pkt – za podkreślenie 1 poprawnej informacji
0 pkt – za brak odpowiedzi lub podkreślenie więcej niż 2 informacji

Zadanie 8. (0–3)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.10) Zdający zna, poprawnie stosuje oraz definiuje terminy i pojęcia z zakresu historii sztuki.
---	--

Poprawna odpowiedź:

- A architraw
B kariatyda/kora
C attyka

Schemat punktowania:

- 3 pkt – za podanie 3 poprawnych odpowiedzi
2 pkt – za podanie 2 poprawnych odpowiedzi
1 pkt – za podanie 1 poprawnej odpowiedzi
0 pkt – za brak poprawnych informacji

Zadanie 9. (0–1)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.12) Zdający potrafi wskazać funkcję dzieła i określić, jaki wpływ ma ona na jego kształt.
---	---

Poprawna odpowiedź:

D.

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za podanie poprawnej odpowiedzi
0 pkt – za brak poprawnej odpowiedzi

Zadanie 10. (0–5)**a) (0–1)**

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.3) Zdający rozpoznaje dzieła różnych epok, stylów oraz kierunków sztuk plastycznych, potrafi umiejscowić je w czasie i w przestrzeni geograficznej.
---	---

Poprawna odpowiedź:

Rubens, barok

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za podanie 2 poprawnych informacji
0 pkt – za 1–0 poprawnych informacji

b) (0–1)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.11) Zdający zna podstawowe motywy ikonograficzne, rozpoznaje świętych, bogów greckich i alegorie wybranych pojęć po atrybutach i sposobach przedstawień.
---	--

Poprawna odpowiedź:

Sąd Parysa

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za podanie poprawnej odpowiedzi
0 pkt – za brak poprawnej odpowiedzi

c) (0–3)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.11) Zdający zna podstawowe motywy ikonograficzne, rozpoznaje świętych, bogów greckich i alegorie wybranych pojęć po atrybutach i sposobach przedstawień.
---	--

Poprawna odpowiedź:

1. Atena/Minerwa
2. Afrodyta/Wenus
3. Hera/Junona
4. Hermes/Merkury

Schemat punktowania:

- 3 pkt – za podanie 4 poprawnych informacji
2 pkt – za podanie 3 poprawnych informacji
1 pkt – za podanie 2 poprawnych informacji
0 pkt – za 1 poprawną informację lub brak poprawnych informacji

Zadanie 11. (0–5)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.5) Zdający zna twórczość najwybitniejszych artystów i potrafi wymienić dzieła, które stworzyli, rozpoznać najsłynniejsze z nich oraz określić w przybliżeniu czas ich powstania.
---	--

Poprawna odpowiedź:

1. XVI w., Palladio
2. XIX w., Corazzi
3. XIX w., Garnier
4. XX w., Utzon

Schemat punktowania:

- 5 pkt – za podanie 8 poprawnych informacji
4 pkt – za podanie 7 poprawnych informacji
3 pkt – za podanie 6–5 poprawnych informacji
2 pkt – za podanie 4 poprawnych informacji
1 pkt – za podanie 3–2 poprawnych informacji
0 pkt – za podanie 1–0 poprawnych informacji

Zadanie 12. (0–3)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.8) Zdający zna i rozpoznaje podstawowe techniki plastyczne i określa ich cechy charakterystyczne, przypisując te techniki artystom, którzy się w nich specjalizowali.
---	---

Poprawna odpowiedź:

1. Miedzioryt
2. Drzeworyt
3. Akwaforta
4. Litografia

Schemat punktowania:

- 3 pkt – za 4 poprawne odpowiedzi
 2 pkt – za 3 poprawne odpowiedzi
 1 pkt – za 2 poprawne odpowiedzi
 0 pkt – za 1–0 poprawnych odpowiedzi

Zadanie 13. (0–1)

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.3) Zdający rozpoznaje dzieła różnych epok, stylów oraz kierunków sztuk plastycznych, potrafi umiejscowić je w czasie i w przestrzeni geograficznej.
---	---

Poprawna odpowiedź:

Abakanowicz

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za poprawną odpowiedź
 0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 14. (0–22)

Analiza i interpretacja tekstów i wytworów kultury	3.1) Zdający dokonuje opisu i analizy porównawczej dzieł, uwzględniając ich cechy formalne (np. w architekturze: układ przestrzenny, plan, bryła, konstrukcja, dekoracja; w rzeźbie: bryła, kompozycja, faktura; w malarstwie: kompozycja, kolor, światłocień), a także potrafi wskazać te środki ekspresji, które identyfikują analizowane dzieło i wskazują na jego klasyfikację stylową.
--	---

A. Kompozycja i relacje przestrzenne (0–6)**Przykłady poprawnych odpowiedzi:**

Obraz A	Obraz B
– prostokąt pionowy/stojący – kompozycja zamknięta o czym świadczy całościowe ujęcie katedry – kompozycja statyczna – kompozycja wielokierunkowa z podkreśleniem pionów (wieże, drzewa), równoważone poziomami – kompozycja zrównoważona – mimo podkreślenia osi pionowej kompozycja ma charakter asymetryczny – dominantę stanowi bryła katedry – w centrum kompozycji fasada – wieloplanowa, o wyraźnie wyodrębnionych planach – kompozycja przestrzenna – horyzont poniżej poziomej osi podziału – perspektywa zbieżna/linearna – oddanie przestrzeni za pomocą efektów barwnych	– prostokąt pionowy/stojący – kompozycja otwarta, o czym świadczy ucięcie drzew i wieży kościoła – kompozycja dynamiczna – kompozycja wielokierunkowa z podkreśleniem licznych diagonal/skosów – kompozycja ma charakter symetryczny z osią pionową podkreśloną wieżą kościoła – dominantę stanowi fasada kościoła – stanowiąca centrum kompozycji – dwa wyodrębnione plany, budowane jeden na drugim, plany spiętrzone – płytka przestrzeń pierwszego planu podkreślona rytmem drzew i eliptycznym horyzontem – horyzont poniżej poziomej osi podziału – brak konsekwentnie zastosowanych zasad perspektywy zbieżnej (nawiązują do niej jednak rytmicznie ustawione, malejące drzewa)

Schemat punktowania:

- 3 pkt – za podanie 5 poprawnych cech obrazu A
- 2 pkt – za podanie 4 poprawnych cech obrazu A
- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu A
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu A

- 3 pkt – za podanie 5 poprawnych cech obrazu B
- 2 pkt – za podanie 4 poprawnych cech obrazu B
- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu B
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu B

B. Kolorystyka (0–4)**Przykłady poprawnych odpowiedzi:**

Obraz A	Obraz B
– szeroka gama barwna – przeważają barwy ciepłe: żółcienie, ugry, brązy; wśród kolorów zimnych: szarości, jasne błękity – akcenty czystego błękitu – przeważają barwy złamane – barwy stonowane – barwy nienasycone – delikatne kontrasty temperaturowe (brązy z błękitami) – kontrasty walorowe – skala braw ziemi – kolory lokalne – kolory realistyczne	– szeroka gama barwna – dominują barwy ciepłe: czerwienie, żółcienie, wśród kolorów zimnych: błękity, zielenie – dominanta akcentu czerwieni w centrum kompozycji – barwy czyste, przeważają barwy podstawowe – barwy zestawione dysonansowo – barwy nasycone – kontrasty temperaturowe – kontrasty dopełnieniowe – kolory sugestywne – barwy abstrakcyjne, ekspresyjne

Schemat punktowania:

- 2 pkt – za podanie 4 poprawnych cech obrazu A
- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu A
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu A

- 2 pkt – za podanie 4 poprawnych cech obrazu B
- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu B
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu B

C. Światło i modelunek światłocieniowy (0–4)**Przykłady poprawnych odpowiedzi:**

Obraz A	Obraz B
– źródło światła poza obrazem – światło dzienne – naturalne – światło rozproszone – pada z prawej strony obrazu, oświetlając plan pierwszy i fasadę katedry – światło ciepłe – miękki, delikatny, malarski modelunek światłocieniowy – kontury delikatnie zatarte – niewielkie kontrasty światłocieniowe	– brak tradycyjnego modelunku światłocieniowego – autonomia barwna światła i cienia – relatywizm światła i cieni/kolory sugerują cienie – synteza światła i barwy – najbardziej świetlistym elementem obrazu jest słońce/księżyc

Schemat punktowania:

- 2 pkt – za podanie 4 poprawnych cech obrazu A
- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu A
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu A

- 2 pkt – za podanie 4 poprawnych cech obrazu B
- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu B
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu B

D. Sposób malowania i dominujące środki wyrazu artystycznego (0–2)**Przykłady poprawnych odpowiedzi:**

Obraz A	Obraz B
– główny środek wyrazu kolor i światło – malarskość przedstawienia – brak szczegółów – delikatny kontur – bryły budowli zsyntetyzowane, geometryzacja – realizm przedstawienia – gładka faktura	– płaska plama barwna – wyrazisty kontur – ostrość konturów i kształtów – szybkie, mocne pociągnięcia pędzla, wyraźna faktura – dukt pędzla wzmacnia ekspresję dzieła

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu A
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu A

- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu B
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu B

E. Porównaj sposób obrazowania dzieł A i B – stosunek artysty do rzeczywistości. (0–4)**Przykład poprawnej odpowiedzi:**

Naśladowujący naturę/mimetyczny, bardzo malarski obraz Corota emanuje nastrojem spokoju, pogody, codzienności, ale i nostalgii z realizmem ujęcia. Rodzajowy, realistyczny pierwszy plan przeciwstawiony romantycznemu ujęciu katedry. Scena mająca charakter obiektywny przeciwstawiona została subiektywnemu, przesyconemu pierwiastkiem emocjonalnym i psychicznym, ujęciu analogicznego tematu przez Pechsteina. Odejście od naśladowania rzeczywistości, silna deformacja motywu, brak przestrzeni, agresja kolorystyczna nadaje obrazowi wyraz pełen ekspresji i dramatyzmu, co wzmacnia jeszcze szybki, mocny dukt pędzla i wyraźna faktura.

Schemat punktowania:

- 2 pkt – za podanie 4 poprawnych cech obrazu A
- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu A
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu A

- 2 pkt – za podanie 4 poprawnych cech obrazu B
- 1 pkt – za podanie 3 poprawnych cech obrazu B
- 0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech obrazu B

F. Wskaż istotne różnice w ujęciu tematu, które decydują o przynależności obrazów A i B do określonych kierunków artystycznych. (0–2)

Przykład poprawnej odpowiedzi:

Oba obrazy łączy tematyka (przedstawienie gotyckiego kościoła) różni zaś sposób ujęcia i środki wyrazu. Realistyczne, obiektywne dzieło Corota zapowiada XIX-wieczny kierunek zwany realizmem, a naładowany osobistymi uczuciami i pełen ekspresji zacierającej prawdopodobieństwo przedstawienia obraz Pechsteina należy do XX wiecznego ekspresjonizmu niemieckiego.

Schemat punktowania:

2 pkt – za sformułowanie wniosku dotyczącego kierunków i sposobu obrazowania obu dzieł

1 pkt – za sformułowanie wniosku dotyczącego kierunku i sposobu obrazowania jednego dzieła

lub

za wskazanie kierunków obu dzieł

0 pkt – za błędne wskazanie kierunków obu dzieł

Zadanie 15. (0–10)

Analiza i interpretacja tekstów i wytworów kultury	3.1) Zdający dokonuje opisu i analizy porównawczej dzieł, uwzględniając ich cechy formalne (np. w architekturze: układ przestrzenny, plan, bryła, konstrukcja, dekoracja; w rzeźbie: bryła, kompozycja, faktura; w malarstwie: kompozycja, kolor, światłocień), a także potrafi wskazać te środki ekspresji, które identyfikują analizowane dzieło i wskazują na jego klasyfikację stylową.
--	---

a) (0–4)

Poprawna odpowiedź:

Rzeźba A	Rzeźba B
Kuros z Melos/Kuros (Chłopiec) VI wiek p.n.e. Epoka archaiczna sztuki starożytnej Grecji	Lizyp Apoksyomenos/Apoksomenos/Chłopiec ze skrobaczką IV wiek p.n.e. Epoka późnoklasyczna/epoka młodsza klasyczna sztuki starożytnej Grecji

Schemat punktowania:

4 pkt – za podanie 9 poprawnych odpowiedzi dotyczących obu rzeźb

3 pkt – za podanie 8–7 poprawnych odpowiedzi dotyczących obu rzeźb

2 pkt – za podanie 6–5 poprawnych odpowiedzi dotyczących obu rzeźb

1 pkt – za podanie 4–3 poprawnych odpowiedzi dotyczących obu rzeźb

0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych odpowiedzi

b) (0–4)**Przykłady poprawnych odpowiedzi:**

Rzeźba A	Rzeźba B
– statyczna – frontalna – zamknięta – symetryczna – sylwetka sztywna, , wyprostowana – stojąca w wykroku/krocząca z rękami opuszczonymi wzdłuż tułowia – o prawidłowych, uwysmuklonych proporcjach – uproszczona, nieco schematyczna anatomia – twarz podzielona na równe trzy części – brak wyrazu emocjonalnego, archaiczny uśmiech, konwencjonalna fryzura	– lekko zdynamizowana – frontalna – otwarta – wychodząca w przestrzeń – asymetryczna – postać w swobodnym ujęciu, poza naturalna w zmodyfikowanym kontrapoście (esowatość) – ciężar ciała spoczywa na jednej nodze druga jest ugięta – o prawidłowych proporcjach – wysmuklony kanon proporcji ciała ludzkiego (9 głów w całości) – idealizacja formy ciała, wiernie ukazana anatomia – twarz posiada wyraz (ekspresję), naturalna fryzura – postać ukazana w czynności prozaicznej – brak heroicznego wymiaru

Schemat punktowania:

2 pkt – za podanie 5 poprawnych cech rzeźby A

1 pkt – za podanie 4–3 poprawnych cech rzeźby A

0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech rzeźby A

2 pkt – za podanie 5 poprawnych cech rzeźby B

1 pkt – za podanie 4–3 poprawnych cech rzeźby B

0 pkt – za podanie 2–0 poprawnych cech rzeźby B

c) (0–2)**Przykład poprawnej odpowiedzi:**

Od okresu archaicznego do późnoklasycznego sposób przedstawiania postaci ludzkiej w rzeźbie greckiej ewoluował od form prostych, schematycznych, ale odwzorowujących naturę, w kierunku poszukiwania idealnych proporcji ciała i doskonałej anatomii. Sztywne sylwetki rzeźby archaicznej w późniejszym okresie stają się bardziej naturalne przez zastosowanie kontrapostu, statyka (brak ruchu) ustępuje miejsca ożywieniu i większej dynamice, archaiczny uśmiech zmienia się w wiarygodną mimikę twarzy.

Schemat punktowania:

2 pkt – za sformułowanie pełnego wniosku

1 pkt – za wskazanie przynajmniej jednej cechy różniącej rzeźby okresu archaicznego i klasycznego w starożytnej Grecji

0 pkt – za błędny wniosek lub brak odpowiedzi

Zadanie 16. (0–8)

3. Analiza i interpretacja tekstów i wytworów kultury	3.1) Zdający dokonuje opisu i analizy porównawczej dzieł, uwzględniając ich cechy formalne (np. w architekturze: układ przestrzenny, plan, bryła, konstrukcja, dekoracja; w rzeźbie: bryła, kompozycja, faktura; w malarstwie: kompozycja, kolor, światłocień), a także potrafi wskazać te środki ekspresji, które identyfikują analizowane dzieło i wskazują na jego klasyfikację stylową.
---	---

a) (0–2)

Poprawna odpowiedź:

Filippo Brunelleschi

Ospedale degli Innocenti/Szpital Niewiniątek/Szpital podrzutków

Florencja

Schemat punktowania:

2 pkt – za 3 poprawne odpowiedzi

1 pkt – za 2 poprawną odpowiedź

0 pkt – za 1 poprawną odpowiedź lub brak odpowiedzi

b) (0–6)

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

Styl: Wczesny renesans włoski/Quattrocento/renesans

Cechy budowli:

- zastąpienie ściany wolnostojącymi arkadami
- podkreślenie linii horyzontalnej
- akcentowanie statyczności bryły
- jednostajny, spokojny rytm arkad
- regularność i symetryczność
- proporcje oparte na module (wysokość kolumny)/proporcje zdefiniowane matematycznie
- arkada opisana na kwadracie i kole
- proste geometryczne formy
- wyrazistość i spójność kompozycyjna oraz konstrukcyjna każdego członu
- umiar i prostota
- ład i harmonia
- równowaga i klarowność kompozycyjna
- użycie detalu architektonicznego z repertuaru form antycznych (łuki, gzymsy, tonda, trójkątne naczółki, kolumny, pilastry)

Schemat punktowania:

1 pkt – za 1 poprawne określenie stylu budowli

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

5 pkt – za podanie 6 poprawnych cech budowli

4 pkt – za podanie 5 poprawnych cech budowli

3 pkt – za podanie 4 poprawnych cech budowli

2 pkt – za podanie 3 poprawnych cech budowli

1 pkt – za podanie 2 poprawnych cech budowli

0 pkt – za podanie 1–0 poprawnych cech budowli

Zadanie 17. (0–20)

Tworzenie wypowiedzi	2.1) Zdający porównuje style i kierunki, uwzględniając źródła inspiracji, wzajemne oddziaływania, wpływ mecenatu artystycznego, wydarzeń historycznych i kulturalnych oraz estetyki na cechy tych stylów; 2.2) Zdający rozpoznaje w dziele sztuki temat i potrafi wskazać jego źródło ikonograficzne; 2.3) Zdający formułuje samodzielne, przejrzyste i logiczne pisemne wypowiedzi na temat sztuki, uwzględniając właściwą kompozycję pracy, język i styl, opis ikonograficzny i formalny przytaczanych przykładów dzieł.
----------------------	--

Temat 1.

Omów na trzech wybranych przykładach, w jaki sposób w sztuce średniowiecza ukazywano postać Matki Boskiej.

Światopogląd społeczeństwa czasów średniowiecza determinowała religia chrześcijańska oraz nauki Kościoła. Duchowni pełnili rolę zleceńodawców i mecenasów sztuki, w której dominowały tematy ściśle związane z religią. Artyści odwoływali się do tekstów biblijnych oraz apokryfów. Jedno z czołowych miejsc w sztuce średniowiecza zajęły przedstawienia Matki Boskiej.

Simone Martini, sienieński malarz i złotnik z pierwszej połowy XIV w., przedstawił na swoim obrazie przechowywanym we florenckiej Gallerii degli Uffizi scenę Zwiastowania. Klękający przed Marią archanioł Gabriel trzyma gałązkę oliwną, będącą zapowiedzią pokoju, który nastąpi po pojawieniu się Jezusa. Wazon z liliami znajdujący się we wnętrzu odwołuje się do dziewictwa Marii. Twarz Marii wyraża zaskoczenie, a jednocześnie spokój i zgodę wobec rozgrywających się wydarzeń. Maria trzyma w dłoni półotwartą książkę, zawierającą zapewne prorocтва starotestamentowe odnoszące się do narodzin Mesjasza. Malarz posłużył się niezwykle elegancką linią, a postaciom nadał subtelne, wyidealizowane rysy. Złote tło zgodne jest ze specyfiką szkoły sienieńskiej i podkreśla metafizyczny charakter sceny. Atmosfera tego obrazu bliska jest dzięki temu dziełom sztuki bizantyńskiej.

W obrębie XIV-wiecznego nurtu mistycznego w środowisku śląskim powstała Pieta z Lubiąży. Maria ukazana jest jako matka rozpaczająca po utracie syna. Przedstawienie zgodne jest z ideą średniowiecznego compassio – podkreślono rolę współcierpienia Marii w dziele Odkupienia. Pieta ma charakter prezentacyjny – Matka Boska eksponuje zmarłego Jezusa, wywołując tym samym w widzu współczucie. Twarz Marii porażona jest zmarszczkami, oczy emanują rozpaczą. Dolorystyczną wymowę dzieła podkreślają widoczne rany Jezusa. Rzeźba wykonana została z drewna, a następnie polichromowana. Złoto szat Marii podkreśla jej królewską godność. Zdeformowane ciało Jezusa układa się w formę schodkową. Dominacja kierunków horyzontalnych i wertykalnych nadaje dziełu statykę, nieznacznie zaburzoną poprzez pozę Marii pochylającej się w kierunku syna. Postać Marii jest hiperbolizowana w stosunku do proporcji ciała Jezusa.

Okolo roku 1400 narodził się styl międzynarodowy, w obrębie którego wykształcił się typ przedstawień pięknych Madonn. Jednym z najważniejszych zabytków tego typu jest Madonna z Wrocławia, wykonana z kamienia u schyłku XIV stulecia. Rzeźba ta przechowywana jest w Muzeum Narodowym w Warszawie. Maria ukazana jest w pozie kontrapostu. Jej szaty układają się w formy kaskadowe oraz agraflowe, maskujące anatomię postaci. Matka Boska, zgodnie z kanonem średniowiecznym, ma wysokie czoło, a jej sylwetka jest nadmiernie wydłużona, co nadaje rzeźbie charakteru wertykalnego. Rozpuszczone włosy, widoczne spod

maforionu świadczą o dziewictwie Bogarodzicy. Maria prezentuje nagie Dzieciątko, które symbolizuje Eucharystię. Matka bawi się z synem, podając mu jabłko stanowiące odwołanie do piętna grzechu pierworodnego. Tym samym Maria staje się tu Nową Ewą – tą, która jabłko grzechu zastąpiła owocem Zbawienia.

Powyższe przykłady ilustrują mnogość tematów maryjnych, jakie poruszali artyści średniowieczni; poczynawszy od sceny Zwiastowania, przez pokazanie Marii – matki z małym Jezusem, aż po jej rozpacz po śmierci syna. Zastosowane środki formalne podkreślają charakter poszczególnych scen. Spokój emanujący ze Złotego Zwiastowania oraz Madonny z Wrocławia kontrastuje z przedstawieniem Mater Dolorosa. Wielość ról, w jakich ukazana jest Maria, świadczy o jej znacznej roli w religii chrześcijańskiej i w sztuce średniowiecza.

Poziom wykonania zadania

1. Kompozycja i układ treści: poziom 3. (3 pkt).

Praca zgodna z tematem. Jej kompozycja jest proporcjonalna, wnioskowanie właściwe.

2. Treść: poziom 3. (13 pkt).

Argumentacja wyczerpuje wymagania tematu. Zaprezentowano bogaty materiał faktograficzny, potwierdzający znajomość dzieł sztuki średniowiecza. Dobór przykładów jest całkowicie poprawny. Omówiono cechy stylistyczne obrazu i rzeźb, osadzono je właściwie w czasie. Zdający wykazał się wiedzą o niektórych kontekstach, zwłaszcza kontekście ikonograficznym oraz znajomością środowisk artystycznych.

3. Terminologia: poziom 2. (2 pkt).

Terminologia jest bogata i właściwie przywoływana. Zwłaszcza dotyczy to terminów i pojęć z zakresu analizy treści dzieł.

4. Język i styl: poziom 2. (2 pkt).

Styl jest poprawny, słownictwo bogate. Nieliczne powtórzenia nie obniżają wartości pracy.

Za wypowiedź przyznano 20 punktów.

Temat 2.

Scharakteryzuj różnorodność postaw artystycznych w okresie Młodej Polski. Omów zagadnienie na trzech wybranych przykładach.

Przykład 1.

Termin Młoda Polska oznacza zespół zjawisk w polskiej literaturze i sztuce obejmujący koniec XIX i początek XX wieku. Wpłatał się ona w nurt przemian, charakteryzujących ówczesną sztukę europejską, określonych ogólnym hasłem modernizmu. Dla sztuki polskiej był to czas wielkich przemian i prawdziwej eksplozji talentów. Artyści zaszczeplali na nasz grunt formalne i ideowe założenia impresjonizmu, symbolizmu i secesji. Równocześnie jednak starali się stworzyć sztukę narodową o cechach szczególnych. Dlatego obok inspiracji kierunkami i nurtami nowoczesnej sztuki Europy zachodniej, inspirowali się poezją romantyczną (zwłaszcza twórczością Juliusza Słowackiego) oraz kulturą i sztuką ludową. Zatem Młoda Polska to swoisty tygiel postaw artystycznych, kierunków i tendencji.

Znaczącą rolę dla rozwoju sztuki Młodej Polski odegrało krakowskie środowisko artystyczne, zwłaszcza artyści związani z Akademią Sztuk Pięknych oraz zgrupowani wokół Stanisława Przybyszewskiego i czasopisma „Życie”. Jednym z nich był Stanisław Wyspiański, wybitny malarz, poeta i dramatopisarz, m.in. autor „Wesela”. Artysta kształcił się w krakowskiej Szkole Sztuk Pięknych (wówczas jeszcze nie miała ona rangi akademii) pod kierunkiem Jana Matejki. Był jednym z jego najwybitniejszych uczniów. Po studiach wiele podróżował po Europie i zapoznał się z nowoczesnymi kierunkami i trendami w sztuce. Po powrocie do Krakowa objął posadę wykładowcy w krakowskiej akademii. Zajmował się wieloma dyscyplinami artystycznymi. Obok literatury uprawiał malarstwo, projektował witraże, meble

i wystrój wnętrz, zajmował się scenografią a nawet projektował kostiumy dla aktorów grających w jego przedstawieniach. Był więc artystą wszechstronnym. Do najważniejszych jego realizacji należą: polichromie oraz witraże do kościoła Franciszkanów w Krakowie, z których najważniejsze to „Żywioły”, „Błogosławiona Salomea”, Św. Franciszek i „Bóg Ojciec”. Zaprojektował też wystrój wnętrza Domu Towarzystwa Lekarskiego wraz z witrażem „Apollo”, Twórczość Wyspiańskiego to przede wszystkim secesja ze swoimi upodobaniami do bogatej ornamentyki, stylizowanych motywów roślinnych. W malarstwie, zarówno monumentalnym, jak i sztalugowym, artysta posługiwał się płaską plamą barwną i wyrazistym, dekoracyjnym konturem. Obrazy Wyspiańskiego to przede liczne portrety rodziny i znajomych artysty, znamienitych postaci krakowskiego życia artystycznego, w tym aktorów krakowskiego teatru, a także najbardziej kojarzone z twórczością artysty – wizerunki dzieci. Secesyjną stylizację łączył Wyspiański jednak z historyczną refleksją i z wątkami narodowymi, widoczne np. w kartonach witraży do katedry wawelskiej.

Innym wybitnym twórcą środowiska krakowskiego był Jacek Malczewski. Podobnie, jak Wyspiański, był on uczniem Jana Matejki. Zajmował także stanowisko profesora, a w późniejszych latach nawet rektora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Podobnie, jak twórczość Stanisława Wyspiańskiego, twórczość Malczewskiego jest na wskroś polska o wyrazistych cechach narodowych. Jacek Malczewski także wiele podróżował po Europie, ale był znacznie bardziej odporny na inspiracje obcą sztuką. Biorąc pod uwagę sposób obrazowania, był on przede wszystkim realistą, mimetycznie odtwarzającym wygląd rzeczy. Jednakże po wczesnym okresie twórczości, w którym powstały między innymi obrazy poświęcone losom zesłańców na Syberię (np. Wigilia na Syberii) zaczął malować obrazy bliskie realizmowi w formie, ale symboliczne w treści. Jego malarstwo wypełniły postacie mitycznych faunów, himer, harpii, sfinksów i centaurów, które uosabiały określone pojęcia i idee. Traktował sztukę, jako swoisty język, za pomocą którego widzący czyta to, co niewidoczne na obrazie. Również atrybutom postaci, zwłaszcza portretowanych osób, nadawał symboliczne znaczenie. Artysta namalował kilkadziesiąt znakomych portretów i autoportretów, często w niecodziennych kostiumach, z postaciami alegorycznymi i wspomnianymi atrybutami. Zawsze jednak ukazywał sceny na tle pejzażu polskiego z charakterystyczną dlań kolorystyką i motywami. Do najwybitniejszych jego dzieł należą: „Introdukcja”, „Melancholia”, „Błędne koło” a także cykl „Zatruta studnia”. Cechą jego sztuki jest wyrazisty modelunek postaci, wrażenie przestrzeni i jasne, świetliste tonacje.

Równie wybitnym twórcą okresu Młodej Polski był Jan Stanisławski – pejzażysta i pedagog krakowskiej akademii. Stanisławski uznawany jest za twórcę „krakowskiej szkoły pejzażowej”. Artysta kształcił w Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie, a następnie wiele lat spędził w Paryżu, gdzie zapoznał się z nowoczesną sztuką europejską. Poznał między innymi impresjonizm i kierunki postimpresjonistyczne. Artysta mocno zainspirował się symbolizmem syntetycznym, reprezentowanym np. przez twórczość Paula Gauguina i Maurice Denisa. Cechą ich sztuki było bardzo syntetyczne przedstawianie przedmiotów za pomocą kilku plam barwnych ograniczonych konturem. Świadoma redukcja nadmiernej ilości szczegółów i uproszczenie formy było równoznaczne z ukazaniem istoty rzeczy. Był to zatem zupełnie inny rodzaj symbolizmu, który przejawiał się przede wszystkim w formie dzieła. W efekcie tej inspiracji Stanisławski zaczął malować swoje niewielkie pejzaże płaską plamą barwną, miękko wtapiającą się w tło. Aby uchwycić charakterystyczne cechy pejzażu polskiego, wystarczyło czasem kilka plam barwnych i dotknięcie pędzla. Tak powstawały dzieła takie jak „Topole nad wodą” czy „Dziewanna”. Artysta wsłuchiwał się w rytm przyrody i starał się w swoich obrazach ukazać pierwiastek duchowy. Był więc Stanisławski symbolistą, ale w innym znaczeniu tego terminu niż Malczewski.

Jak zatem widać na przykładach trzech wybitnych twórców, artyści w okresie Młodej Polski poszukiwali różnych źródeł inspiracji i w związku z tym reprezentowali różnorodne postawy. Twórczość Wyspiańskiego była secesyjna w formie i treści, ale przepelniona wątkami narodowymi i patriotyzmem. Sztuka Malczewskiego zupełnie nie wykazuje cech secesji. W formie bliska realizmowi wpisuje się nurt modnego w tym okresie symbolizmu, uwidocznionego przede wszystkim w treści dzieła. Symbolistą także był Jan Stanisławski, choć symbolizm jego przejawiał się przede wszystkim w warstwie formalnej dzieła, aniżeli w jego treści. Właśnie dzięki tej różnorodności postaw sztuka Młodej Polski jawi się nam jako wyjątkowo bogata.

Poziom wykonania zadania

1. Kompozycja i układ treści: poziom 3. (3 pkt).

Praca zgodna z tematem. Jej kompozycja jest proporcjonalna, wnioskowanie właściwe.

2. Treść: poziom 4. (13 pkt).

Zaprezentowano bogaty materiał faktograficzny, potwierdzający znajomość epoki. Omówiono różnorodne postawy artystyczne w sztuce Młodej Polski. Argumentacja wyczerpuje wymagania, a argumenty są trafne. Zdający wykazał się wiedzą o epoce i kierunkach w sztuce przełomu XIX i XX wieku a także ich rozumieniem. Wykazał się też znajomością niektórych kontekstów (kontekst literacki, kulturowy). Przy omawianiu dorobku artystycznego twórców podał właściwe przykłady dzieł.

3. Terminologia: poziom 2. (2 pkt).

Terminologia jest bogata i właściwie przywołana. Dotyczy to nazw kierunków i tendencji, a także niektórych terminów z zakresu analizy formy i treści dzieł.

4. Język i styl: poziom 2. (2 pkt).

Styl jest poprawny, słownictwo bogate.

Za wypowiedź przyznano 20 punktów.

Przykład 2.

Okres Młodej Polski przypada na lata 1890–1914. Sama nazwa miała przedstawiać wartości takie jak nowość, świetność, samodzielna odrębność – czyli coś o pozytywnym nastawieniu – biorąc pod uwagę tak ponure czasy w Europie. Głównym celem polskich artystów było wytworzenie tak oryginalnego i charakterystycznego dla nich stylu, by podczas jakichkolwiek wystaw międzykrajowych ich prace wyodrębniały się, dając znać o swoim pochodzeniu, obalając szyldy zaborców, pod którymi zostały wystawione. Podążali w takim razie nurtem secesyjnym, pragnąc „odnowić” polską sztukę, sięgając przy tym do rodzimego folkloru, świata snu i ulotności chwili. Szaleństwo ogarnęło niemal każdą dziedzinę sztuki; młodzi i pełni zapału artyści z entuzjazmem zaczęli skupiać się nie tylko na rysunku i malarstwie, ale również na architekturze, przedmiotach użytkowych i rzeźbie. Młoda Polska, szczególnie secesja, pochłonęła całkowicie większość artystów, a fakt, że jej wpływy odbijały się w meblach, tapetach, ceramice i wystroju ogólnym, tak by była dostępna dla każdego człowieka, spowodowała pewien przesyt na następne lata. Okres Młodej Polski charakteryzował się ogromną różnorodnością postaw artystycznych, przenikających z przeróżnych zakątków Europy. Co prawda ekspresjonizm czy impresjonizm nie przyjęły się tak dobrze, jak secesja czy symbolizm, lecz miały swoich przedstawicieli wśród polskich artystów.

Pierwsze dzieło, jakie zamierzam opisać to „Bóg Ojciec – Stań się” Stanisława Wyspiańskiego. Witraz ten znajduje się w kościele Franciszkanów w Krakowie i jest jednym z najbardziej charakterystycznych przykładów secesji. Płaskie plamy barwne i długa, falista

linia będąca konturem bardzo przypadły do gustu w kręgu artystycznym i nie tylko. Wielkie okno w jaskrawych, przyjemnych barwach wpuszczało do świątyni wiele światła i budowało zupełnie inny, ale nadal spokojny klimat. Potężna postać jaśniejącego Stwórcy wzbudza zachwyt i majestat, czyli wszystko co potrzebne.

Kolejne dzieło jest już z późnych lat 90., a mianowicie „Thanatos” Jacka Malczewskiego. Poświęcił on tej postaci całą serię swoich obrazów. Przedstawia to bóstwo śmierci, jako piękną, silną kobietę (ze skrzydłami), której nieodłącznym atrybutem jest kosa. W interpretacji Malczewskiego miała za zadanie przynosić ludziom ciszę i odpoczynek. Nie jest to femme fatale, popularny motyw w epoce Młodej Polski, a śmierć jest przedstawiona jako niekiedy kochanka, która bez strachu czy odrazy pozwala zmęczonym ludziom odejść z tego świata.

Jan Stanisławski z kolei był przedstawicielem miłośników natury, pejzażystów i impresjonistów. Dynamicznymi pociągnięciami pędzla kreował syntetyczne, ale świetliste i przestrzenne krajobrazy. Jednym z takich obrazów są „Topole nad wodą” z 1900 roku. Lekko zmaczona tafla wody, przechylone drzewa oraz dynamizm i zróżnicowanie linii wzbudzają w nas spokój i tęsknotę za takim widokiem, powiewem czystego powietrza i niosącego się śpiewu ptaków.

Staralam się wybrać trzy, zupełnie różne od siebie przykłady, aby podkreślić, jak różnorodne postawy artystyczne miały miejsce na przełomie XIX i XX wieku od Krakowa po Warszawę. Choć secesja przyjęła się prawdopodobnie najlepiej, to jednak nic nie było takie samo. Młoda Polska to był w ogólnym odczuciu bunt młodych. Niewątpliwie jest jednym z najbujniejszych okresów w dziejach sztuki polskiej, będącym spowodowanym i powodując przemiany w poglądach wielu artystów, a także odbiorców sztuki do otaczającego ich świata. Idąc tym tropem, wybrałam trzech artystów tworzących mniej więcej w tym samym okresie rzeczy tak całkowicie od siebie różne, lecz nadal równie ważne dla naszej kultury. Niesamowite jest, że nie każdy podążał jedną, wybraną ścieżką, a otworzył się na coś zupełnie nowego, w wyniku czego powstały rzeczy dla nas tak bezcenne.

Poziom wykonania zadania

1. Kompozycja i układ treści: poziom 2. (2 pkt).

Praca zgodna z tematem. Proporcje poszczególnych części są lekko zaburzone (wstęp jest tak rozbudowany, jak rozwinięcie), wnioskowanie w zasadzie właściwe.

2. Treść: poziom 3. (10 pkt).

Jest to pełne opracowanie tematu, ale niektóre argumenty nie są trafne lub mało przekonujące. Piszący wykazał się pewną wiedzą o epoce, ale wiele zagadnień uprościł. Nie jest też pewne, czy zdający dobrze zrozumiał temat, który pozwalał na opis postaw artystycznych bez opisów obrazów. Zaprezentowano wystarczający materiał faktograficzny, potwierdzający znajomość epoki. Omówiono różnorodne postawy artystyczne w sztuce Młodej Polski na przykładach dzieł. Zdający wykazał się też znajomością niektórych kontekstów (kontekst kulturowy). Przy omawianiu dorobku artystycznego twórców podał właściwe przykłady dzieł.

3. Terminologia: poziom 2. (2 pkt).

Terminologia jest bogata i właściwie przywołana. Dotyczy to nazw kierunków i tendencji a także niektórych terminów z zakresu analizy formy i treści dzieł.

4. Język i styl: poziom 1. (1 pkt).

W wielu miejscach można wykazać brak poprawności stylu, co przekłada się na zrozumienie treści. Występują błędy stylistyczne, fleksyjne i interpunkcyjne. Słownictwo jest dość bogate.

Za wypowiedź przyznano 15 punktów.

Skala oceniania wypowiedzi zdających w zadaniach rozszerzonej odpowiedzi

W tabeli przedstawiono kryteria, które stosuje się przy ocenie wypracowania. Kryteria są brane pod uwagę jedynie w przypadku, gdy praca zdającego jest zgodna z tematem.

Kryterium	Poziom	Wyszczególnienie	Punktacja	
1. Kompozycja i układ treści	3	Właściwa, trójdzielna i proporcjonalna kompozycja oraz poprawne wnioskowanie wraz z odniesieniem do problemu zawartego w temacie.	3	0–3
	2	Kompozycja nieznacznie zaburzona lub uproszczone wnioskowanie.	2	
	1	Kompozycja nieznacznie zaburzona i uproszczone wnioskowanie.	1	
	0	Brak właściwej kompozycji; wnioskowanie nietrafne lub jego brak.	0	
2. Treść	4	Pełne opracowanie tematu, argumentacja wyczerpuje wymagania tematu, wszystkie argumenty trafne, praca nie zawiera żadnych błędów merytorycznych. Zdający wykazał się wiedzą o epokach i kontekstach, np. estetycznym, biograficznym, historycznym, literackim, filozoficznym, społecznym, religijnym. Podał liczne, właściwe względem tematu przykłady artystów i/lub dzieł. Praca zawiera poprawny opis i analizę dzieł i/lub twórczości artystów, postaw i zjawisk artystycznych we wskazanej liczbie. Zjawiska artystyczne zostały prawidłowo usytuowane w czasie.	13	0–13
	3	Pełne opracowanie tematu, ale argumentacja nie wyczerpuje wymagań tematu lub argumentacja wyczerpuje wymagania tematu, ale niektóre argumenty są nietrafne, praca może zawierać drobne błędy merytoryczne. Zdający wykazał się wiedzą o epokach i niektórych kontekstach. Podał właściwe względem tematu przykłady artystów i/lub dzieł. Praca zawiera poprawny opis i analizę dzieł i/lub twórczości artystów, postaw i zjawisk artystycznych we wskazanej liczbie.	12 lub 10	
	2	Niepełne opracowanie tematu, większość argumentów trafnych, mogą pojawić się mało istotne błędy merytoryczne. Zdający wykazał się niepełną wiedzą o epokach artystycznych. Podał w większości właściwe względem tematu przykłady artystów i/lub dzieł. Praca zawiera w większości poprawny opis i analizę dzieł i/lub twórczości artystów, postaw i zjawisk.	8 lub 6	

	1	Próba opracowania tematu, pojawiają się istotne błędy merytoryczne. Zdający wykazał się fragmentaryczną wiedzą o epokach artystycznych. Przytoczone przykłady artystów i/lub dzieł są w części trafne, ale stanowią niewystarczającą egzemplifikację tematu. Praca zawiera elementy opisu i analizy niektórych z przytaczanych dzieł, dotyczy to również postaw, zjawisk artystycznych i twórczości artystów.	4 lub 2	
	0	Brak argumentacji lub praca nie na temat, pojawiają się rażące błędy merytoryczne, np. w zakresie nazywania stylów i epok oraz przykładów artystów i dzieł.	0	
3. Terminologia	2	Bogata i różnorodna terminologia z dziedziny sztuki (w tym nazwy technik, stylów i kierunków artystycznych – innych niż określone w temacie).	2	0–2
	1	Sporadycznie stosowane we właściwym kontekście terminy i pojęcia (w tym nazwy technik, stylów i kierunków artystycznych innych niż określone w temacie). Nieliczne usterki terminologiczne.	1	
	0	Brak terminologii lub stosowanie jej w sposób rzadki i/lub nieadekwatny. Rażące błędy terminologiczne.	0	
4. Język i styl	2	Właściwy i sprawny styl (dostosowany do sytuacji komunikacyjnej), poprawna składnia, dopuszczalne nieliczne błędy zapisu, ale brak rażących błędów w pisowni nazwisk słynnych artystów.	2	0–2
	1	Styl komunikatywny (brak kolokwializmów), w większości poprawna składnia, dopuszczalne błędy zapisu, również nazwisk artystów.	1	
	0	Język niekomunikatywny, kolokwializmy, często niezgodna z normą składnia, liczne błędy różnego rodzaju.	0	